

...og teksten gnutter

i sel op.

↑ der er ikke
flere v! ↑

DET GÅR IKKE!!
SÆTTES OM!
- OG KAN I IKKE
BRUGE HELVETICA?

...og teksten gnutter vi selv op!

MEGET BEDRE!!
MEN SKAL SÆTTES
NED TIL 121 m/m
I BREDDEN!

Af Eric Mourier

hvorfor skal vi altid
bruge Helvetica?

DEN ER ALTID
GOD!

Hvad er gnu

STOP! I BLIVER ALDRIG FÆRDIGE!
FÅ DET SAT!

Hvad er gnutte-bogstaver?

Gnutte-bogstaver er bogstaver, der er trykt spejlvendt – i silketryk – på en base. En meget præcis afvejning af farve, lim m.m. gør, at når man gnider oven på basen, der hvor det bogstav sidder, man ønsker at overføre, slipper dette basen og sætter sig på papiret. Man overfører ét bogstav eller tegn ad gangen. Har man sat et bogstav galt, kan det fjernes med et stykke tape eller man kan skrabe det af med en kniv.

HELVETICA MEDIUM

ABCDEFGHI
JKLMNOPQ
RSTUVWXY
Z&?!β£\$%&'()*

abcdefghijkl
mnopqrstuv
wxyz12345
67890;=

HELVETICA LIGHT

ABCDEFGH
IJKLMNOP
QRSTUVWXYZ
XYZ &?!β£\$

abcdefghijkl
mnopqrstuv
wxyz 1234
567890 (;) ~»«

Letrasets 4 mest solgte skrifter:

1. *Helvetica Medium*
2. *Helvetica Light*

Gnubbe-bogstaver er en ret ny opfindelse. I slutningen af 1950'erne havde man fundet ud af, at man kunne fremstille overføringsbogstaver ligesom overføringsbilleder – altså en overføring ved hjælp af vand. Og nogle år senere blev det tør-overførings-system, man bruger i dag, udviklet.

Kvalitetsmæssigt er gnubbe-bogstaver, set fra et reproduktions-synspunkt, fremragende. F.eks. bliver det engelske firma Letrasets skrifter skåret i 6 tommers højde, inden de bliver nedfotograferet og trykt. Det giver en meget stor randskarphed, som er en betingelse for, at skrifterne efter at de er gnubbet op, kan tåle evt. at blive fotograferet op i størrelse igen og reproducet.

HELVETICA BOLD

**ABCDEFGHIJK
LMNOPQRSTU
VWXYZabcdef
ghijklmnopqrst
vwxyz123456
7890 &?!β£\$(;)**

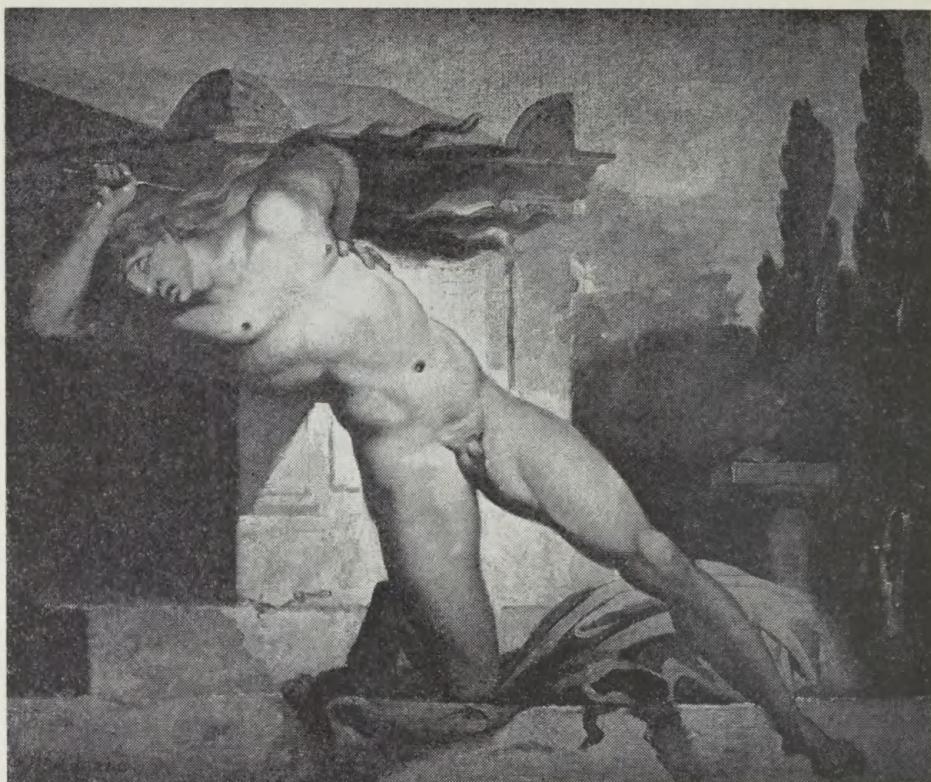
3. *Helvetica Bold*

TIMES BOLD

**ABCDEFGHIJ
KLMNOPQRS
TUVWXYZ ab
cdefghijklmnop
qrstuvwxyz1234**

4. *Times Bold*

Når man taler om gubbe-bogstaver, tænker man sædvanligvis på overskrifter i den ene eller anden form. Selv om processen er rimelig hurtig, og man ved daglig brug kan få en kolossal sikkerhed og hastighed, er det ikke de store tekstmængder, man normalt fremstiller på den måde.

N.A. ABILDGAARD

Dokumentation og konservering af værker
fra Aarhus Kunstmuseum

THORVALDSENS MUSEUM

8. juni—3. september 1978

Udgivet af Forlaget Forum og trykt på papir 114-056 Aarhus Kommunes 1978-113 og i TSM, New Haven. Korte Bogtryk, København. 148782000. 80 pp., 48 kr.

*Teksten på denne plakat er gnubbet op.
Først og fremmest fordi formgiveren hele tiden ville kunne følge tingene, efterbånden
som arbejdet skred frem.*

*Skriften er en »klassisk« skrift, Caslon, som her er gnubbet op ret tæt. Men det er gjort
med den begrundelse, at der var tale om en »moderne« udstilling bl.a. omhandlende do-
kumentation og konservering af værkerne, og ikke kun en udstilling af selve værkerne.*

Kære læser!

Hvorfor bruger man gnumbe-bogstaver i dag?

Det er de færreste ting, som bare opstår af sig selv.

Og gnumbe-bogstaverne kom heller ikke af sig selv, men fordi man havde behov for selv at kunne fremstille sine tekster. Og dette behov opstod i forbindelse med den udvikling, offset-teknikken var inde i.

Original-materialet til offset ligger i papir og film. Derfor er fotosats også en naturlig sats-fremstillingsmetode til offset.

Endvidere opstod også muligheden for at folk, som ellers ikke var beskæftiget i den grafiske branche, kunne udforme og få trykt sine egne ting. Og igen var det offset-teknikken, der åbnede muligheden. Nemlig de små kontor-offset-maskiner.

Når der i de senere år er blevet skrevet meget om den skrivemaskine-skrevne bog, hænger det også naturligt sammen med den tekniske udvikling.

I princippet har man jo kunnet fremstille bøger med skrivemaskinen som sats-leverandør, lige siden den blev opfundet, men det var der ingen mening i før offset-teknikken vandt frem. I bogtryk er det enklere at få bly-satsen direkte fra sættemaskinen. Men i offset er det skrevne et udmærket original-materiale, da man jo skal overføre motivet – og hermed også teksten – til en offset-plade.

EN IDÉBOG OM HVAD NATUREN OGSÅ KAN BRUGES TIL

En idébog om hvad naturen også kan bruges til.

Dette omslag til et speciale udført af studerende på Seminariet for fritidspædagoger er gubbet op af en af de studerende efter kun at have prøvet det et par enkelte gange før!

tatovering

Da der på generalforsamlingen var flertal for tatovering, må Lhasa Apso klubben naturligvis tilslutte sig ordningen, vi har dog gjort opmærksom på ,at det må være ønskeligt med små tænger, så alle Lhasa Apso hvalpe kan blive tatoveret med et læseligt resultat.

Bestyrelsen

FRA DKK

VEDRØRENDE TATOVERING.

DKK's Tatoveringsudvalg har ved forskellige fofanstaltninger i den sidste tid efterkontrolleret tatoveringernes holdbarhed. Dette har resulteret i, at man har erfaret, at hvor tatoveringen umiddelbart har været ulæselig, har dette kunnet afhjælpes ved at afvaske tatoveringsstedet med lidt sprit, æter eller vand/såbe.

Dette er et næsten klassisk eksempel på tekst gubbet op af folk, som til dagligt er beskæftiget med alt andet end skrift!

Men man er da ikke i tvivl om, at det er en overskrift, og man kan sagtens læse, hvad der står – og det er stavet rigtigt.

Så hvad man måtte have at udsætte, går udelukkende på det typografiske og æstetiske.

Skønhed og storhed i det barske Vendsyssel

Over Mols Bjerger til Kalø Vig

Fra Ebeltøft kører man langs med havn og badestrand og campinglejr

Til venstre: Udde tre bronzealder - Trehøje - norstøfte er storlås

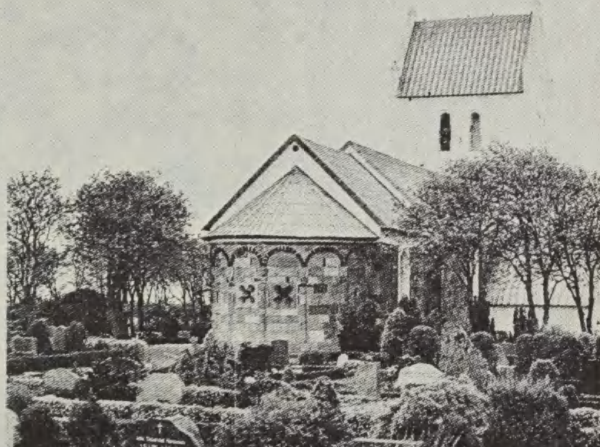
Mellem hav, fjorde, klitter og frodige åløb

Med udgangspunkt i Struer, Holstebro's gamle udskibningsplads, begynder vi denne tur med at køre vestpå over Ølby og rundt om det smukke reservat Kilen, en tidligere fjord.

Ovenover: Fra højderne omkring Lemvig er der fine udsigter.

Ved Nørlem Kirke ser man ud over Lemvig og både over Limfjorden og Vester-

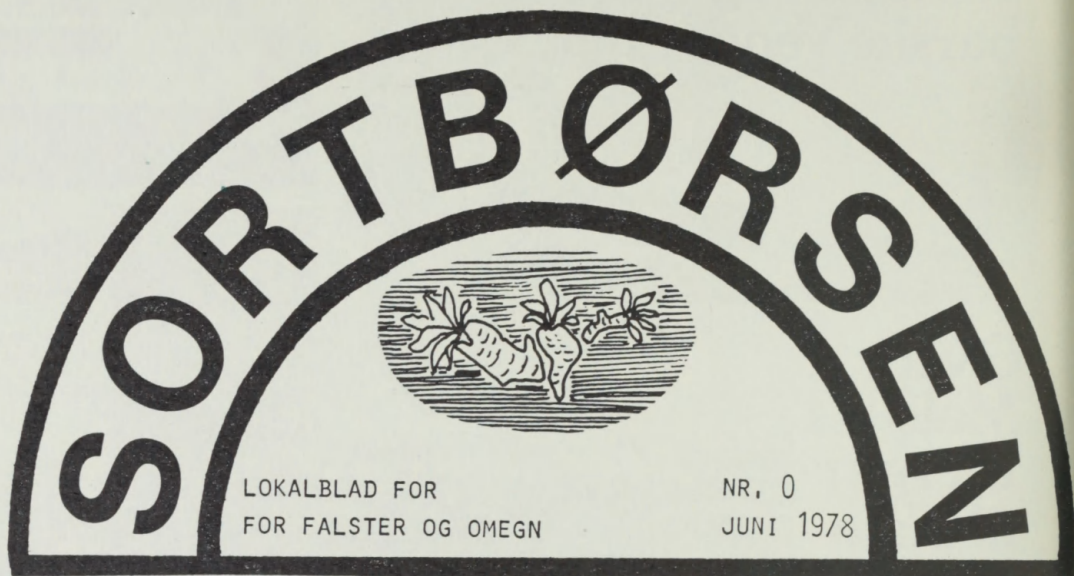
Da disse turbeskrivelser er meget tætte i deres layout, ønsker formgiveren her selv at gubbe overskrifterne op, de er i høj grad med til at bestemme sidens layout.

Kan teksten være på 2 eller 3 linier?

Må der der lidt mere luft mellem to linier, fordi under- og overlængder støder sammen?

Hvor brydes linierne bedst tekstmæssigt?

osv.

omkr.
OS

socialisering?

*Gnubbe-bogstaver giver muligheder for nye ordbilleder
- og så har man også mulighed for at sætte rundt!*

HÅND^PLUKKET

Hvem bruger gnutte-bogstaverne?

Mange grafiske formgivere foretrækker i dag at gnutte sine egne overskrifter op frem for at sende dem til sætning. Og det kan skyldes flere ting. Der kan være noget tilfredsstillende ved at sidde ved sit tegnebord og selv bygge teksten op, – og en del opgaveløsninger kan vokse frem, mens man sidder og arbejder. Man har også mulighed for at kunne »kæle« for de typografiske detaljer. Det kan være svært at instruere et sætteri, så man får det resultat, man gerne vil have. Det kan også ofte være hurtigere at fremstille en overskrift selv, fremfor at bestille og vente på den bliver sat. Endelig er det – selv med en god timeløn – noget der i langt de fleste tilfælde kan betale sig at fremstille selv.

Noget af det, der gør gnutte-bogstaver spændende, er den kendsgerning, at de kan bruges af såvel den professionelle grafiker, som af den person, der skal fremstille et beboer-blad, og som ellers intet har med den grafiske branche at gøre.

For »amatøren« er der med disse gnutte-bogstaver mulighed for, at tryksagen kommer til at se så »rigtig« ud som mulig. Og hvad dette »rigtig« i grunden er, kan naturligvis diskuteres inderligt.

For »sætter« man ellers sin tryksag på skrivemaskine, ligger der jo i skrivemaskinens program nok af muligheder til at skille overskrifter, mellemrubrikker osv. ud fra hinanden ved hjælp af forskellige linjeafstande, understregninger m.m.

Men naturligvis kan der være ønsker om kraftigere fremhævelser. Og her kommer gnubbe-bogstaverne naturligt ind i billedet. De kan købes mange steder, og er et meget enkelt system at gå til, og alle kan få et resultat ud af det.

Men hvor godt dette resultat kan blive, afhænger i høj grad af vedkommendes nøjagtighed og forståelse for skrift. Har man det, kan man få de mest fremragende resultater ud af systemet, og har

Carlton PLAYBOY Chalia
 Artistik
 Gillies Gothic Bold Hatlow

Glæden over ting og udtryk fra dette århundredes første halvdel kommer naturligvis også til udtryk i skrift-udvalget. Her blot et par eksempler på skrifter fra den tid og skrifter tegnet i dag i tidligere tiders stil.

ABCDEFGHIJ
 KLMNOPQRS
 TUVWXYZ ab
 cdefghijklmnop
 qrstuvwxyz123
 4567890&?!B£
 \$() ^ ~
 « »

Souvenir Medium

ABCDEFGHIJ
 KLMNOPQRS
 TUVWXYZ a
 bcdefghijklm
 nopqrstuvwxyz
 xyz12345678
 90&?!B£\$() ^ ~
 « »

Cooper Black

Pludselig bliver en skrift populær uden at nogen rigtig kan sige hvorfor.
 Et eksempel er skriften Souvenir.
 For nogle år siden var det Cooper Black, der var den eneste rigtige.

man det ikke, får man de mest hjælpeløse ting ud af det, hvor man måske ofte var bedre hjulpet, hvis man blot havde skrevet på skrivemaskine, eller i hånden i stedet for.

Hvor man i blytsats er bundet af den kegle, bogstavet er støbt på, og altså ikke kan sætte bogstaverne tættere sammen end denne kegle tillader, har man med gubbe-bogstaverne mulighed for at sætte bogstaverne, som man vil, ja, selv ind over hinanden hvis man ønsker det. Det har nok været medvirkende til, at man i dag sætter mere kompakt, end man gjorde tidligere. Det er blevet lidt af en mode-sag, disse tætte ordbilleder. Det er næsten sådan, at man studser, når man ser linjer, der er spatieret, som man gjorde »i gamle dage«.

BAUER

film- redigerings- udstyr

Desværre er det ikke kun et æstetisk mode-spørgsmål. I mange tilfælde kan bogstaverne være sat så tæt, at det går ud over deres egentlige funktion: læsbarheden. Og så er den gal.

**fagkritiske
tekster**

3

ARBEJDSMEDICIN

**MALER
RAPPORTEN**

UDGIVET AF
STUDENTERFRONTEN
PÅ FORLAGET MODTRYK

Det er tydeligt i den »professionelle« ende, man bruger dette med at sætte bogstaverne tæt sammen. Folk, der intet tidligere har haft med skrift at gøre, sætter bogstaverne meget langt fra hinanden. Her bliver det enkelte bogstaver, og ikke ordbilleder. Det samme gælder linjeafstanden. Her står linjerne også ofte og råber efter hinanden.

APRIL NR. 4 ■ 1977 KR. 9,85

Teksten på forsiden af bladet EVA blev gnubbet op på forlaget.

Man har på den måde mulighed for at bygge siden op, som man ønsker det – man kan foretage rettelser og korrektioner med det samme – man kan ændre teksten, hvis liniefaldet ikke kan blive helt, som man gerne vil have det – i samråd med redaktionen – og man kan ændre størrelse og skriftsnit i sidste øjeblik.

I BYENS TOG KAN MAN
IKKE SE HIMLEN.

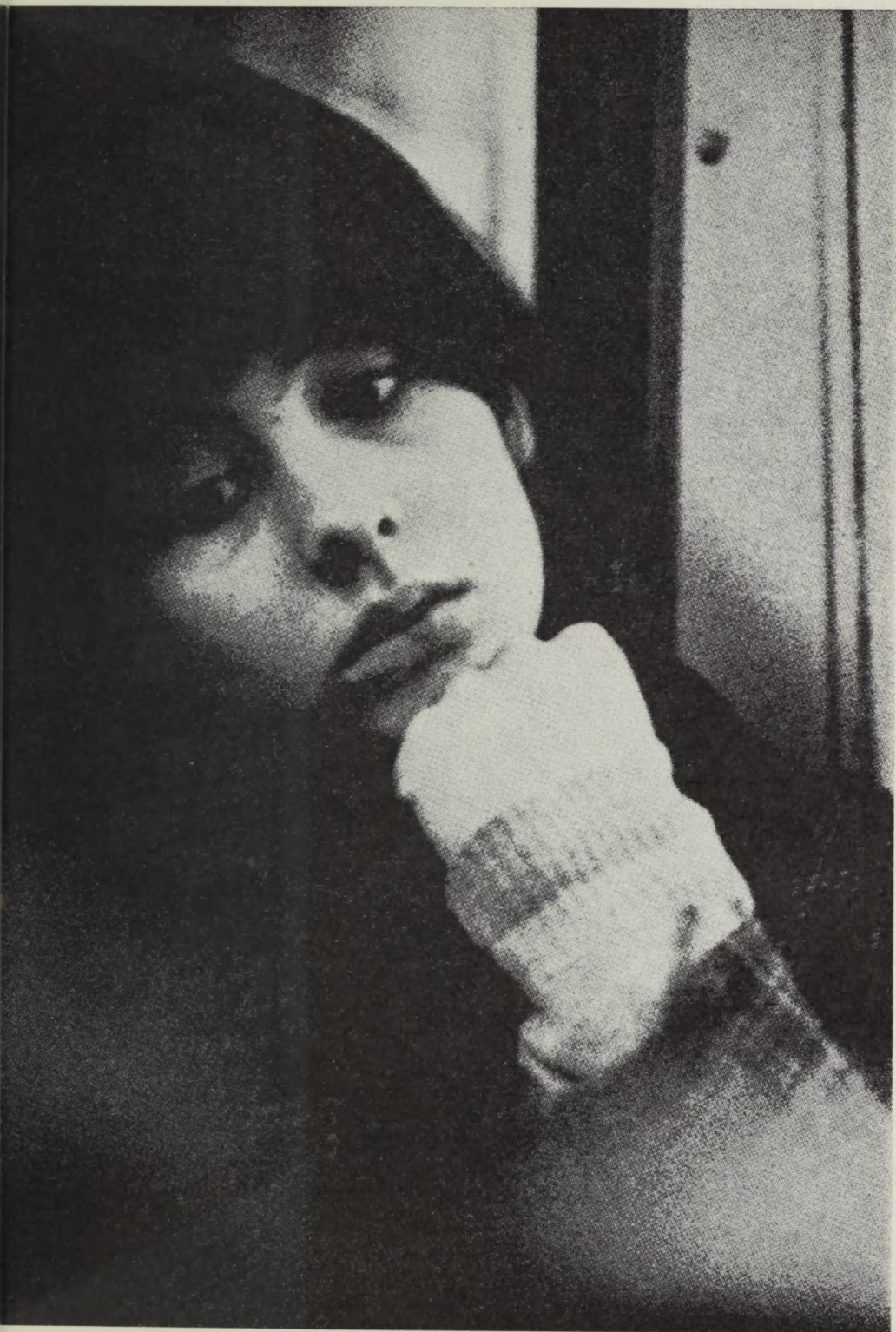
DISSE TOG ER
MEGET VIRKELIGE.
EN MAND SIDDER FORAN
OG STYRER.

HAN HAR F.EKS. EN KONE OG
PIBE MED TOBAK.
INGEN MÆRKE-
LIGE VÆSENER
HAR KRYDSET
SPORENE
FORNYLIG.

TIL BESTEMTE TIDER
BRINGER HAN
MENNESKER
BORT FRA NOGET.

OVENOVER
FINDES HIMMEL
MED
TILHØRENDE
JORD,
EN VIS MØRK
BOULEVARD,
HALVDELEN AF
ET ELSKENDE PAR.

Al teksten i Knud Holtens og Morten Bo's bog: »Findes der en ridder i orange?« er gnuttet op af grafikerne Sven Lund og Jørn Jakobsen, der udgav bogen i 1968. Så det kan altså godt lade sig gøre at gnutte hele bøger op.

Bryggers og garage-belysning

Hvilke skrifter og størrelser kan man få?

Mængden af skriftsnit man har at vælge imellem er enormt.

Og denne mængde kan være både af det gode og det onde. Af det gode fordi dén som virkelig kan vurdere og vælge skrifter, har mulighed for at finde præcis den rigtige skrift. Og af det onde for den utrænede, på hvem udvalget af skrifter kan virke fuldstændig lam-mende. Mange er ikke klar over, at der er forskellige skriftsnit, før de får et gnumbe-bogstavs-katalog i hånden, og ud fra det, skal væl-ge skrift til den lille tryksag, de skal i gang med.

Og selv om prisen til det brug sætter en dæmper på, hvor vildt man køber ind, kan man ofte se tryksager, der ser meget uoverskue-lige ud, fordi man har brugt alt for mange forskellige skrifter.

De enkelte gnumbe-bogstav-skrifter fås i en lang række størrelser. Noget der i mange tilfælde betyder en stor fordel. Man behøver ikke nødvendigvis at skulle bruge et kamera til at ændre størrelsen i, men har mulighed for at købe netop den størrelse, man skal bruge.

Ofte har man dog brug for at fotografere op eller ned, bl.a. fordi man ofte ikke har netop den størrelse, man skal bruge. Og måske kan det være svært, inden man går i gang med opgaven at se, præcis hvilken størrelse skriften skal have, for at kunne være der.

Det viser sig, at til grafisk brug sælges der mest skrift i punktstør-relsen 36. Det må have noget at gøre med, at det er en størrelse, der er god at arbejde med, ikke for stor og ikke for lille. Og så har man muligheden for at fotografere den både op og ned.

Ellers er det muligt at få nogle af de skrifter, der er på markedet i størrelser fra 6 punkt op til 288 punkt, så der skulle være mulighed for at få netop den størrelse, man har brug for.

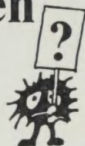
LISA ALTHER

LEVENDE BILLEDER

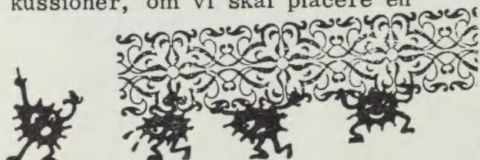

*Skriften der er anvendt her vil nok aldrig vinde den helt store udbredelse.
Men til visse opgaver kan den være »den rigtige skrift«.
I eksemplet her har grafikerens selv arbejdet videre på skriften og forlænget stregen i
R'et, så man får en ekstra dekoration.*

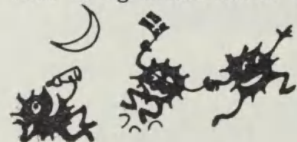
Hvad skal overskriften være??

Når man de sidste aftener og nætter før BIFF'en skal sendes til trykning sidder og skriver, klipper og klistrer, støder man på mange problemer, stof har vi indtil nu ikke haft besvær med at få, men når vi har skrevet det hele på lange, lange strimler og skal til at klippe disse i stykker, så de passer til bladets størrelse og artiklerne helst skal stå i sammenhæng, kommer problemerne: har vi målt rigtigt? sneg der sig alligevel en lille horeunge ind? kan denne artikel være på 3 sider, eller kan den slet ikke fylde de afsatte sider ud? det sidste er næsten det værste; så opstår der nemlig talløse diskussioner, om vi skal placere en

fiks lille bort, fabrikere en lille tegning, finde en vittighed o. s. v. flere og flere timer af ens nattesøvn ryger væk, alt imens bølgerne går højt og vi til sidst indgår et kompromis om en lille bort og en halv side med luft - og når den "dyrebare original" omsider, emballeret som en kgl. porcelænsfigur, der skal til U.S.A., akkurat lige når at komme med det sidste natposttog til Fjerritslev, slapper man af og ånder lettet op over, at

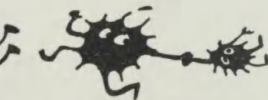

man endnu engang nåede det til tiden. Men allerede få dage efter skal vi på den igen; 56 kuverter og store pakker skal der skrives udenpå og bagpå, der skal puttes og frimærker klistres og så af sted til posthuset igen. Så går der et par dage, og folks positive og opmuntrende ord når én, og 3 uger efter, når ræset begynder igen, har man helt glemt, hvor rædselsfuldt det er, og synes kun, det er sjovt at lave blad.

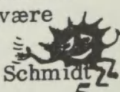
For man støder også på mange sjove ting undervejs, på ting som man virkelig har lyst til at indvie andre i. Bl.a. har jeg haft det meget underholdende med "de små blå", som er nogle underlige væ-

sener. De kan faktisk sammenlignes med lånere, idet de altid dukker op, når man har mest travlt og ikke spor lyst til at tage sig af dem. Deres værste fjender er raderkniven og små stykker papir - det er som om, de bliver helt sprælske, når de høre disse ting nærme sig - men når man så tilstrækkelig længe har holdt foredrag for dem om, at bladet helst skal være præsentabelt, og at I sidder rundt omkring og glæder jer til at læse BIFF'en, så lykkes det endelig at få dem til at for-

s:inde igen. De er vældig sjove, til tider lidt anstrengende at være sammen med, men man kommer uvægerlig til at holde af dem. Måske dette korte, ikke udpræget saglige, referat af BIFF'ens bliven til, kan gøre nogle af jer interesserede, så I får lyst til at være med.

Jette Schmidt

Indfald Udfald

Hvilke skrifter bliver brugt?

Når man ellers betragter annoncer, brochurer, bogomslag osv. ud fra de skrift-mæssige løsninger, må det ofte undre, i hvor høj grad markedet er præget dels af tradition og dels af mode.

Visse skrifter er i perioder meget moderne. Man kan ganske simpelt ikke lave noget uden lige netop den skrift. Og disse modestrømninger er det nok i de fleste tilfælde gubbe-bogstavs-producenterne, der præger. At sende en ny skrift på markedet er for dem – set i sammenligning med hvad det koster at fremstille skrift til masksats eller fotosats – hurtigt og billigt. Man kan derfor have fingeren på pulsen, og nøje følge de ønsker og behov, der opstår.

Men selvom der findes disse mange mode-skrifter, er det alligevel de »gode gamle« skrifter, der dominerer salget. Når det drejer sig om Letraset, som har langt det største marked til det grafiske område, viser deres skrift-top-ti klart, at det er gamle kendinger, der præger billedet. Skrifterne Helvetica Medium, Helvetica Light og Helvetica Bold ligger på de 3 første pladser! På 4. pladsen kommer Times!

Ser man på forholdet mellem grotesk-skrifter og antikva-skrifter, udgør alene grotesk-skrifterne Helvetica, Folio, Univers/Futura og Grotesque 216 næsten halvdelen af alle solgte skrifter.

"Vent! Ta' en Dent"

Krabask. Den smager

En helt ny pas-
let på tungen
friske smag

**Verdens friskeste
nummer.**

g godt.

**Hænder der vasker op
holder sig bløde som**

**VEL
steint.**

Tag flux en Krabask.
Den bringer Mave-fryd
og Courage.

gør godt ...

Taffel snacks - størst i s.

marmor

3000 forskellige
marmorborder til
Europas laveste
priser.

C&C
en verden i et guldhus
Godhavnvej 69 - 2900 Glostrup
079 45 25 86

**HEL SKIBSLADNING
ENESTAENDE TING FRA
PHILIPPINERNE HENTET
GLOSTRUP**

Gammel
med bæger

**Amagerbankens
jubilæumslegat.**

For få år siden var Aarhus Stiftstidende vist de eneste, der brugte skriften Cheltenham i deres overskrifter.

Men pludselig blev de »halv-gamle« skrifte moderne, og nu bruger man den – ikke mindst fordi den fås som gnutte-bogstaver.

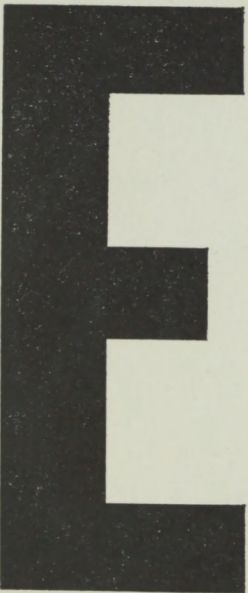
Hvor får man skrifterne fra?

Letraset fortæller, at de har tre muligheder for at få skrifter til at sende ud på deres system. Den første er at købe eksisterende skrifter, – ofte ældre eller gamle. Den anden er selv at designe deres skrifter. Til det formål har man bl.a. en gruppe skrift-folk siddende. Og endelig fremstiller man skrifter, folk rundt omkring har tegnet og sendt til dem, ofte i forbindelse med udskrevne konkurrencer.

Det viser sig tydeligt på salget af skrifterne, at den sidste gruppe er den, der klart sælges dårligst.

Gnubbe-bogstaverne er kommet for at blive!

De er, brugt rigtigt, et uvurderligt hjælpemiddel for grafikere, og rummer muligheder for »almindelige« mennesker, som ikke andre systemer gør det.

288 pt

E

6 pt

Letraset

MN
mecanorma

transplus

TRANSFERTech

*De fire fabrikater af gnubbe-bogstaver,
der er på markedet herhjemme.*

